

DUNGENSE HISTORIËN

Onafhankelijk Tijdschrift voor de Geschiedenis van Den Dungen

9^e jaargang, december 2015
Dit is nummer 30.

Redactie leovanminderhout@hetnet.nl

Dungense import (11), de achternaam Strik

Gedurende de 16^e tot 19^e eeuw waren nogal wat Dungense inwoners getooid met de achternaam Strik. De laatste Strikken die ik er kon vinden waren Geert en Antonie die in 1772 in Woud 31 woonden, en Delis Strik (* 1792) en zijn vrouw Johanna Ondersteijn (*1797) met hun kinderen, o.a. Christiaan, die in het Woud woonden in B1279 en later op nr. 39.

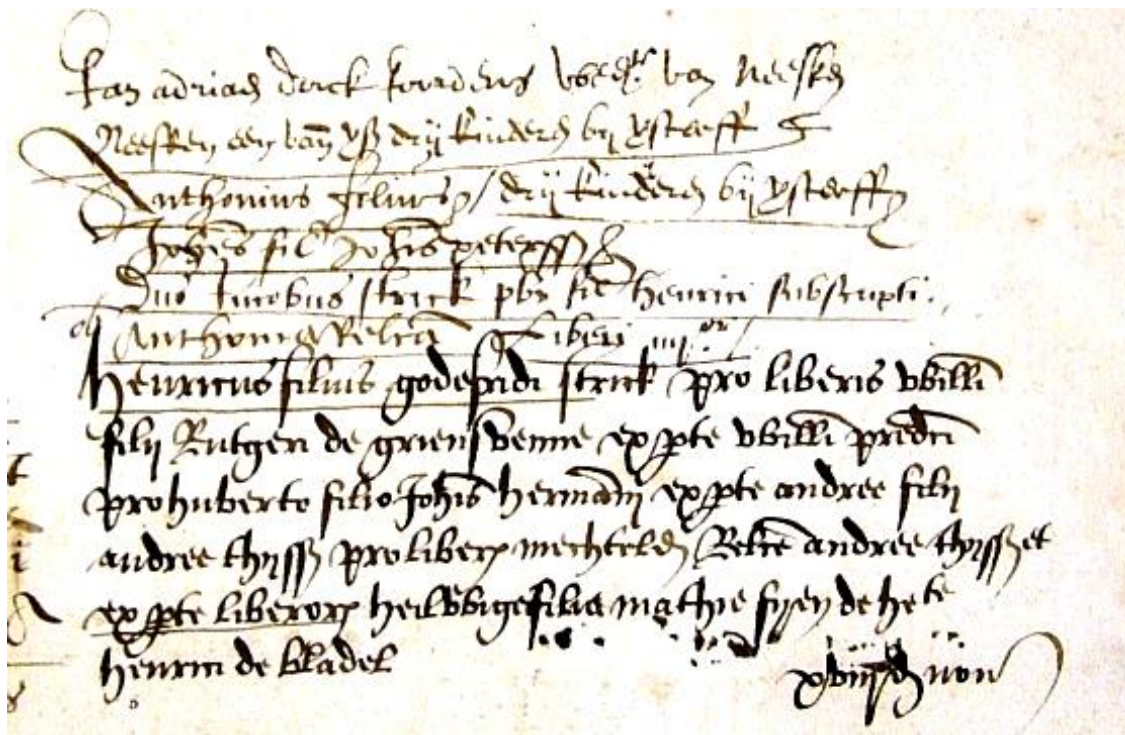
De eerste keer dat de naam in het dorp kan worden aangetroffen is in een akte uit 1506.

Akte 19 van Grinsel B791-793:
R1276, fo 152, 2-4-1506,
Henrik Strick zoon van Goijaart
x
Antonia dochter wijlen Willem Rutten van Griensvenne
verkoppen een cijns uit huis, erf, hof en land, op griensvenne
tussen Elizabet wed Goijaart van der Donck (Grinsel 83)
Mathijs Loijen (Grinsel 85)
Klaas van Vaarlaar (B811)
die griensvensche straat,
belast met 30 s Jan Rutten van Griensvenne, 7 zester rog.

Aan deze Henrik Strik en Antonia van Grinsven is een blad in Genealogie van Den Dungen (GDD) gewijd.

Henrik Strik^{1 5 13 15} Goyaarts^{2 4 6 7 14} GDD Blad 18h
(vader Goyart is overleden voor 1525⁶)
overleden voor 1593¹, voor 1562^{7 13}, voor 1559⁵, voor 1556¹⁵
x
(109) Antonia Willem Rutten¹⁴ van Griensven^{1 2 4 5 6 7 13 15}
overleden voor 1562⁷, voor 1559⁵, voor 1556¹⁵
er zijn 4 kinderen²:
1. Margriet^{1 15}
x Jan Jan^{1 15} Peters², zie blad 18i
2. Jacob, heer Jacob^{2 16}; overleden 1549¹⁶
3. Hadewych^{1 5 7 13 15}, overleden voor 1562^{7 13}
x Antoon Loenis⁵ Jan Everts^{1 7 13 15}
xx Marie¹; zij hertrouwde met Laurens Boijen¹
4. Yda^{5 7 13 15 16}
x Antoon Henrik⁷ Leonis^{5 13 15};

1. R 1431, fo 565v, 9-7-1593 [Jan verkocht een cijns uit Woud B1164 aan Antonis op 18-5 (?)-1556; transport van die cijns; het testament van Marie en Antoon was in 1573]
2. cijns 754 [Woud B1164]
4. R 1276, fo 152, 2-4-1506 [Grinsel B 791-793]
5. R 1376, fo 108, 27-1-1558 [ze dragen Boschpad C 151 op aan Lenaaert Roelof Eijmberts]
6. R 1842, fo 256, 23-3-1525 [huis op de Hoogstraat SMG]
7. R 1846, fo 231, 26-1-1562
13. R 1382, fo 511, 4-3-1562 [een cijns uit een huis in Someren]
14. R 1291, fo 227, 23-1-1519 n.st. [verkoop land op boschbroeck in de buerre A107 aan Jan Delis Weijgergancx en Goyart Goyart Claas]
15. R 1369, fo 296, 18-3-1556 [de kinderen van Hendrik Strick verkopen goed in Roosmalen aan Antoon Henrik Leonis; meer akten]
16. Stadsrekening 1549-1550; Ontvangen 15 gld van Yken Strick [van het versterf] van h. Jacob Strick.

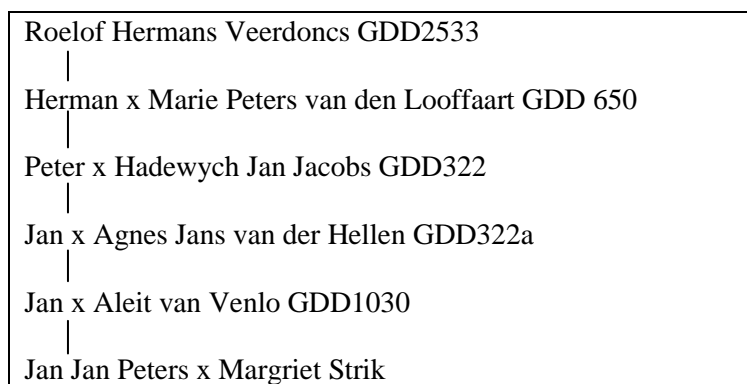
De volgorde van de cijnsbetalers in cijns 754 komt overeen met de genealogie in blad 18h.

Cijns 754, betrekking hebbend op Woud B1264. De cijnsbetalers waren:

Jan Adriaen Dirck Joordens wedr. van Neesken (in 1638)
Neesken een van de voorschreven drij kinderen bij versterff
drij kinderen bij versterff
Anthonius de zoon
Jan zoon Jan Peters
heer Jacob Strick priester zoon van Henrik ondergeschreven
4 kinderen
Anthonia de weduwe
Henrik zoon Goijaart Strick (dit de regel van 1520)
kinderen Willem zoon Rutger van Griensvenne
Willem van Griensvenne voorschreven
enz.¹

Jan Jan Peters, de man van Margriet Strik, hoort in deze vader-op-vader-reeks thuis:

Hij voerde geen achternaam², en het lijkt erop dat hij in het spraakgebruik werd aangeduid als Strik, naar zijn overleden 1^e vrouw³. Zijn kinderen kregen wel een achternaam: Strik. En dat was ook het geval met de kinderen uit zijn 2^e en 3^e huwelijk, ook al heetten de moeders evenmin Strik als hijzelf.

Er zijn 3 verschillende belendingen voor de gehele kamp in deze akten te vinden.

In de akten 2, 6 en 8 is het deze (A):

Jan van den Borch, Matheus Mughovel en Jan Mughovel, aan de ene zijde;
de gemeente of de straat, aan de andere zijde;

Jan van den Mughovel en Jan van den Camp, aan een einde;

Goijart (Gielis in akte 8) van Broeethoven, Everart die weert, Engbert Laureijns, Jan van Authoesden en Jan Huben, aan het andere einde.

De andere plaatsaanduiding (B) komt voor in de akten 5 en 7:

Everart die weert, Engbert Laureijns, Jan van Authoesden en Jan Huben van der Sporct, oostwaarts;

Jan Huberts van der Sporct westwaarts;

Dirk die piper en Jan van den Borch;

Goijart van Broeethoven nat z Gielis.

Bovendien staat in een akte van april 1427, waarin Jacob Jan Cnoden geld leent van Jan van Broegel⁸, dat *des groten hoeve in gestel bij herlaer op dungen bij de kapel* gelegen is (C) tussen de straat;

Jan Mughovel, Matheus Mughovel, Jan van den Borch en Dirk die piper;

Jan van den Camp en Jan Mughovel;

Jan die brouwer, Jan van Authoesden, Everart die weert, en Goijart schoonzoon.

De 4 belendingen bij een stuk van 4 morgen zijn:

Belending 1:

Dirk Werner;

Jan die brouwer⁹;

de straat;

Matheus van Mughovel en Jan van den Borch.

Belending 2:

Jacob Jans Cnode zelf;

Jan Robben van Houthem;

de straat;

Jan van den Borch en Matheus Mughovel.

Belending 3:

Jacob Wouter Ennekens;

Jan Huben van der Sporct;

de straat;

Jan van den Borch en Matheus Mughovel.

Belending 4:

Jan Mughovel en Jan van den Camp;

Jacob Wouter Ennekens;

de straat;

Jan van den Borch en Matheus Mughovel.

Met gebruikmaking van huidige plaatsaanduidingen heeft de kamp dus gelegen tussen:

de straat = westelijk deel van de Donksestraat,

Jan Mughovel, Matheus Mughovel [op de Mugheuvel], Jan van den Borch [B848-853] en Dirk die piper [**Donksestraat 1**]

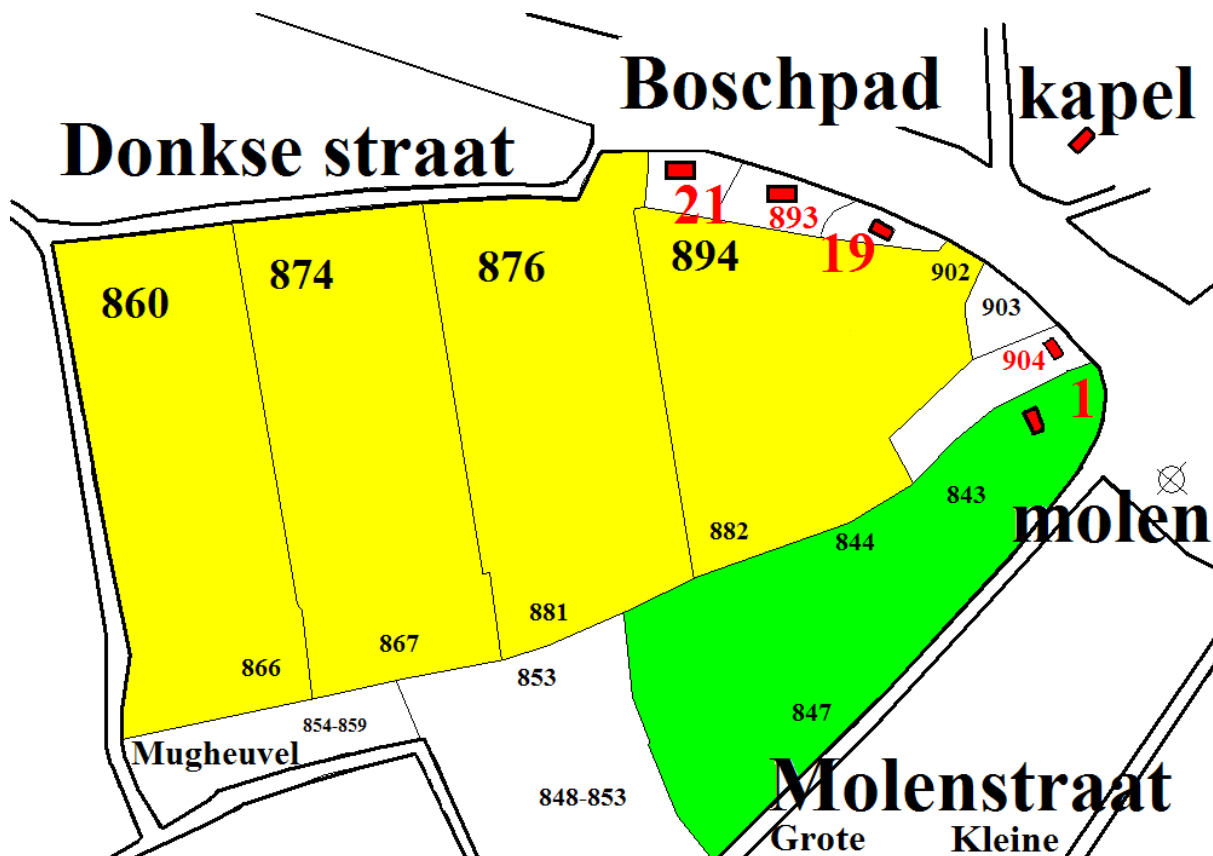
Jan van den Camp en Jan Mughovel [west van het Mugheuvelds steegske¹⁰]

Jan die brouwer [d.i. Jan Huben van der Sporct, *de zwaan op B904*], Jan van Authoesden [land, ter plaatse van Donksestraat 17, of B903], Engbert Laureijns van Lith [**Donksestraat 19**], Everart die weert [**Donksestraat B893**], Goijart van Broekhoven schoonzoon van Everart [**Donksestraat 21**].

Dikgedrukte lokaties zijn aan de hand van een reeks akten te volgen en daarom betrouwbaar. Bij de andere zou een vraagteken kunnen staan.

Het lijkt mij dat er sprake is van 4 stukken van 4 morgen, ook al zijn er 8 overdrachtsakten. In de percelering van 1832 zijn deze nog terug te vinden, nl van west naar oost:

- stuk 1 Dirk Werner (akte 2), op de kaart aangegeven met 860,
- stuk 2 Jacob Wouter Ennekens (akten 1 en 3), op de kaart 874¹¹,
- stuk 3 Jan Robben (akten 4 en 6), op de kaart 876¹²,
- stuk 4 Jan Huben van der Sporct (akten 5, 7 en 8), op de kaart 894.

Des groten hoeve in Gestel-bij-Herlaar *op die dungen* bij de kapel in 1427 (in geel).

De huizen (rode blokjes) zijn:

- Goijart van Broekhoven op B891, nu Donksestraat 21;
- *St. Joris* van Everart die weert op B893;
- *De leeuw* van Engbert Laureijns van Lith op B900, nu Donksestraat 19;
- *de zwaan* van Jan Huben van der Sporct op B904;
- Dirk *die piper* op B842, nu Donksestraat 1 (in groen). Hiernaast had Jan van den Borch (of Jan van den Brande) een stuk land van 4 bunder¹³, B848-853.

De percelen zijn genummerd volgens het kadaster van St. Michielsgestel, sectie B, 3° blad, van 1832.

Des groten kamp moet dus 16 morgen groot geweest zijn bij de verkoop in 1427. Het lijkt of Jan Huben misschien 2 stukken van 4 morgen kocht, omdat er 3 transportakten zijn, maar uit de tabel hieronder blijkt dat het maar een stuk geweest kan zijn.

In de volgende tabel staan de oppervlakten van de percelen in de kadastrale legger van 1832.

stuk 1, B859(deels)-866	4 morgen	3,3 ha
stuk 2, B867-875	4 morgen	3,3 ha
stuk 3, B876-889 (niet 882)	4 morgen	3,5 ha
stuk 4, B882, B894-899	4 morgen	3,4 ha
huis en erf B890-892		0,24 ha
huis en erf B893		0,23 ha

huis en erf B900+901		0,13 ha
huis en erf B903+904		0,55 ha
huis en erf B842-847	4 morgen	3,4 ha
Van den Borch B848-853	4 bunder	2,4 ha

Aan de zuidkant van de eerste 2 stukken van *s groten kamp* is aangenomen dat resp. B859deels + B866 resp. B867 daarbij hoorden, ook al waren deze percelen later onderdeel van het erf op de Mugheuvel waarop het kasteeltje stond, B857enz.

In het 4^e stuk is niet 0,17 ha meegenomen voor B902.

Als deze rekonstuktie en berekening kloppen is 16 morgen gelijk aan 13,5 ha, zodat 1 morgen = 0,85 ha en 1 lopensaat=0,14 ha (1 morgen = 6 lop.).

Vanzelfsprekend kleven er allerlei onzekerheden aan dit beeld. Zo is het onduidelijk of B903, dat later onderdeel was van huis en erf B903+904 *de zwaan*, wel het stuk land was dat Jan van Oudheusdens weduwe verkocht aan Willem Huben van der Sporct¹⁴, of dat het gaat over B902 waarop later Donksestraat 17 *den Engel* kwam te staan, en in het laatste geval zou B902 op het kaartje niet geel ingekleurd moeten worden.

Misschien was ook de kamp hei, later huis en erf, van Dirk *die piper* (Donksestraat 1) afkomstig van de heer of vrouwe van Herlaar, maar daarvoor kan geen akte als bewijs worden geleverd. Dit erf moest echter wel een grondcijs aan de heer van Gestel betalen¹⁵ in tegenstelling tot *s groten kamp*; het zou nog eerder dan 1392¹⁶ afgesplitst kunnen zijn (van de gemeijnte of van heerlijk bezit) en tegen een grondcijs uitgegeven.

Het ligt voor de hand ook voor het rijtje huizen in de Donkse straat iets dergelijks te veronderstellen.

Grote goederen in de vroegste Dungense en in dit geval Gestelse geschiedenis waren nogal eens omgeven door stegen of straten, ofwel de stegen en straten liepen tussen de diverse eigendommen door. Het zou dan mogelijk zijn dat zelfs de 4 bunder van Jan van den Borch en de huizen op de Mugheuvel ook allemaal stukken van *s groten kamp*, of hoe die in de vroege tijd ook geheten mag hebben, zijn, het geheel omgeven door Donksestraat, Molenstraten en Mugheuvelds steegske¹⁰.

Des Groten kamp in najaar 2015, gezien vanaf de Mugheuvel. Tussen de bomen op de achtergrond verbergen zich de huizen in de Donksestraat. Duidelijk zijn de "meisjesschool" en de Dungense kerk (vergelijk met het kaartje op blz 83).

Geschiedenis van het huis Flaas 11 (B162; Reijndersveld)

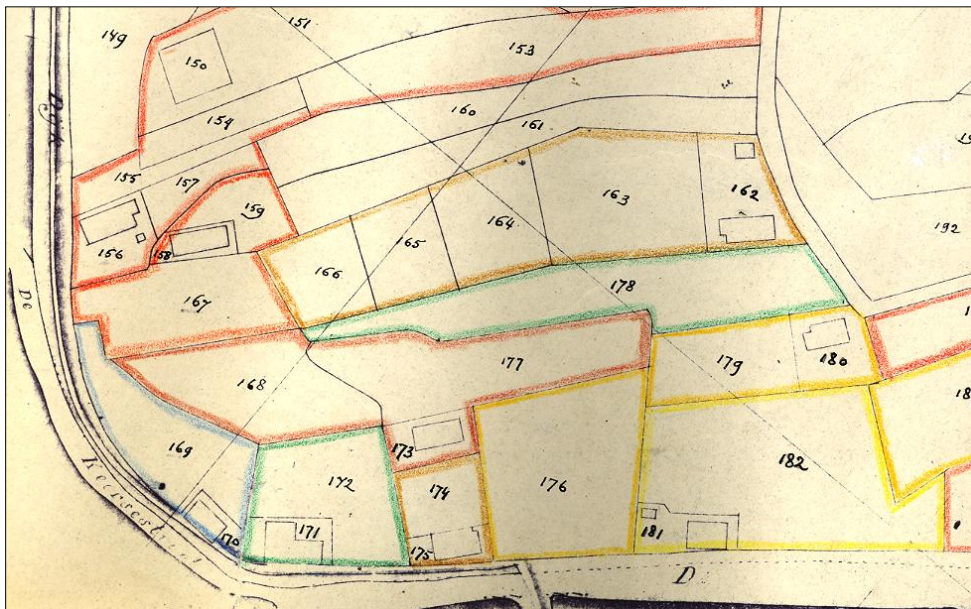
Kort na 1518 stichtten Antonia Zegers van den Kamp en haar man Jan Glaviman een huis op de *kalverhof* in het *kampse veld* (akte 16 van de perceelsbeschrijving; deze is als bijlage geplaatst).

In de periode 1556-1563 leende zoon Leendert tot 4x toe geld met het huis als onderpand (akten 11-14). Tenslotte verkocht hij het huis in 1565 aan Jan Jeronimus Gerards (akte 10).

In de ontvangst van de overdrachtsbelasting, de 60^e penning, blijkt dat dit huis met het land inderdaad *de kalverhof* werd genoemd (akte 9).

Het huis verdween kort na 1607, waarschijnlijk afgebrand door de legers van het beleg van Den Bosch. In de akten 2 - 5 is daarom sprake van een hofstad. De vraag is of de kelder toen nog aanwezig was. Zo ja, dan kan verwacht worden dat de stenen van kelder 2 van groot formaat zijn, daterend van rond 1500; zo nee, dan verwacht men dat hij is opgetrokken uit ijsselsteentjes.

Het tweede huis ter plaatse werd getimmerd tussen 1652 en 1665 (akten 1 en 2). Delis Adriaans van der Merendonk zal wel de stichter geweest zijn.

Figuur 1. Uitsnede uit de kadastrale minuut van 1832, sectie B. Het huis Flaas 11, B162, ligt aan de straat. Het bijbehorende land, ofwel de kalverhof, is het rijtje percelen 163-166.

De plattegrond van 1832 wekt de indruk dat we met een "links" hoekhuis te maken hebben.

Er was een grondige verbouwing in 1975 waarbij het gehele woonhuis opnieuw werd ingedeeld. Inwendig werd de indeling van het staldeel geheel veranderd, een voordeur in de westelijke korte gevel gemaakt en de noordelijke lange gevel gedeeltelijk vernieuwd. De kelder (nr 2) werd kapot geslagen en gedempt.

In 1987 is in het voorhuis betrekkelijk weinig gewijzigd; er werd een brandgevel en een nieuw keukenblok aangebracht.

De zuidelijke lange gevel

In 1859 was de boerderij verbouwd tot een langgevelhuis, waarbij de lage zijgevel aan de zuidkant 1,5 m werd teruggezet, opgehoogd en voorzien van ramen in *den herd*. De inspringende hoek van het hoekhuis werd opgenomen in de verlenging van de boerderij. Het gebouw was nu geen hoekhuis meer.

De plattegrond die daarbij ontstond is volgens een hulpkaart van het kadaster een rechthoek. Het lijkt er veel op dat de tekenaar zich vergist heeft. Eerder moet gedacht worden aan de onderstaande vorm.

Figuur 2. Hulpkaart sectie B, nr 55, 4-4-1859 (links), waarbij nr 162 werd vernummerd tot 1647. De inspringende hoek werd opgevuld. Rechts de meer waarschijnlijke versie van de toestand na de verbouwing, waarbij het onzeker is of de grote deuren aan de zuidkant in de schuur (zie fig. 4) al waren aangebracht..

De gevel van 1859 met de (dichtgemaakte) deur en de 2 ramen bestaat immers nog, en heeft 19^e eeuwse stenen en metselwerk.

Er is ook een hulpkaart uit 1939, maar die laat hetzelfde zien als fig.2. Destijds werd een deel van perceel 178 gevoegd bij het erf, welk nieuw erf het nummer 2468 kreeg.

Figuur 3. Foto 420 uit 1963 (sterk vergroot), genomen vanaf den Boschpad.

Op een latere foto kan men zien dat ca. 1964 bij een verbouwing de voordeur in de zuidelijke gevel werd dichtgemaakt en kozijnen werden vervangen. In huis werd de indeling aangepast en werd de schouw in de herd dichtgemetseld. De schoorsteen is nog langere tijd in gebruik geweest om de sopketel te stoken en spek te roken.

Figuur 4. Foto 725 uit 1968.

Wanneer de grote deuren in de schuur aan de zuidkant werden aangebracht is onbekend. Door het deels terugleggen van de lange gevel konden hogere schuurdeuren worden gemonteerd.

De westelijke korte gevel

De korte gevel uit 1859 is op een foto uit 1939 zichtbaar. Er is op de begane grond slechts 1 raam in den herd of in een kamer, en een klein opkamerraam, dat bij een latere verbouwing werd vergroot. De opkamer die aan deze gevel in de noord-westhoek van het huis lag, was boven kelder nr 1, ook al kwam deze niet tot aan de gevel.

Op de verdieping zijn 2 ramen, zoals nu nog aanwezig, voor het licht op de zolder. Linksboven is enig vlechtwerk aanwezig, rechts misschien niet.

Figuur 5. Familie Van Boxtel in 1939 voor de westelijke korte gevel van hun huis.

De noordelijke lange gevel

In deze lange zijgevel waren, althans in 1926, de volgende openingen te vinden: het opkamerraam en het kelderraampje van kelder 2, het raam van de geut, de deur naar de voorstal (achter de uitspringende hoek), een stalraampje, de grote deuren bij de potstal, een stalraampje, en de grote schuurdeur.

Figuur 6. Familie Van Boxtel in 1926 voor de noordelijke lange gevel van hun huis.

De kelders

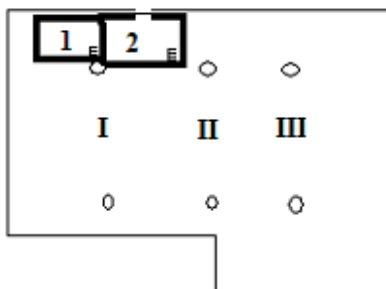
In het huis zijn twee kelders aanwezig. De voorste, nr 1, is de kleinste. Beide hebben een trapje van enkele treden als toegang. De eerste ligt voor het eerste gebont, de tweede tussen gebont I en II.

Twee kelders achter elkaar is bij de Dungense boerderijen een bijzonder geval. Ook de plaats ervan is opvallend, nl. niet grenzend aan de "voorgevel", maar een stuk terug.

Figuur 7. Rechtsonder in de figuur staat de westelijke muur van kelder 1, die niet reikt tot aan de gevel (links).

Het kelderraampje van kelder 2 zit in de noordelijke lange gevel. Dat van kelder 1 is niet aangetroffen.

Figuur 8. Schets van de plattegrond van het voorhuis met de positie van de kelders. De plaats van de trappen is aangegeven.

Figuur 9. De trap in kelder 1 van 3 treden. De onderste laag stenen hoort bij de recente verbouwing (waarbij de kelders werden verdiept), evenals het kozijn links.

Figuur 10. De trap in kelder 2 van 5 treden. De toog is vernieuwd.

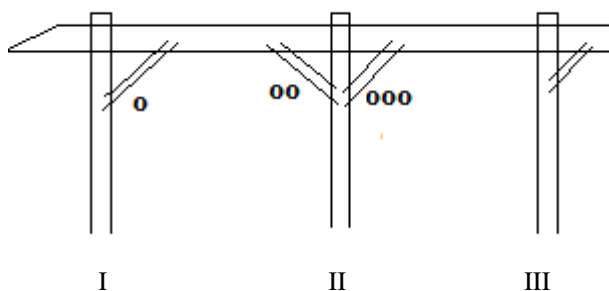
Kelder 2 was gemetseld van ijsselsteentjes, zelfs de onderste laag, d.w.z. dat de kelder dateert van de herbouw in de 17^e eeuw en niet van de stichting in het begin van de 16^e eeuw. De stenen van kelder 1 zijn nog niet gedetermineerd.

Figuur 11. De ijsselstenen in de noordelijke wand van kelder 2.

Het houtskelet

In het voorhuis zitten 3 oorspronkelijke 17^e-eeuwse eiken gebonten, I, II en III. Ze zijn niet gemerkt, maar de schoren dragen wel de merken /, (// niet gevonden) en /// aan de zuidzijde, en o, oo en ooo aan de noordzijde.

Figuur 12. De 3 gebonten van het voorhuis in een lengdoorsnede. De worm (=gording) is juist voor het eerste gebont met een schuine lip verbonden aan de 19^e eeuwse verlenging tot aan de westelijke korte gevel. Het eerste gebont is aan beide zijden van het huis eenzijdig geschoord.

Figuur 13. Merkteken van 1 streep aan gebont I aan de zuid-zijde, buitenkant.

Figuur 14. Merkteken met 2 strepen aan gebont II aan de zuidzijde, buitenkant.

Figuur 15. Merkteken van 3 rondjes aan gebont II aan de noordzijde, buitenkant.

Aan de noordkant bevond zich op zolder buiten staander I een stuk fitselstek met leem, waarvan de functie onbekend is, maar dat waarschijnlijk het deel van de zolder van de uitkamer afschermd (scheidingswandje) van de rest van de zolder. Het is niet waarschijnlijk dat dit nog onderdeel is geweest van de oude voorgevel uit de kortgeveltijd (2^e huis).

Figuur 16. Het fitselstek wandje naast staander I.

De borging van de worm (=gording) bovenaan de staanders is met dubbele pen.

De moerbalk van de gebonten I en II is bij de staanders bekapt tot een kapiteel.

Figuur 17. De moerbalk van gebont II aan de zuidzijde, vanaf de voorkant gezien. De in het verleden verwijderde schoor is weer teruggeplaatst.

Figuur 18. De gebonten I en II gezien vanaf de schouw (vooraan de moerbalk boven de schouw in de herd). In de zolder zijn de oorspronkelijke eiken kinderbintjes te zien. In het achterste gedeelte de eiken kinderbinten van de uitbouw in 1859.

Rekonstruktie

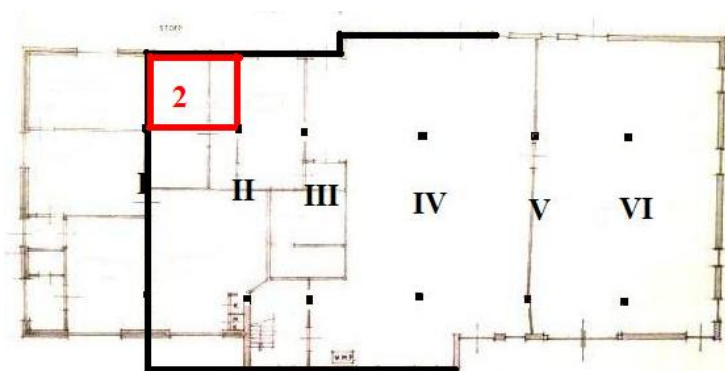
Uitgaand van deze waarnemingen wordt voorgesteld dat de volgende fasen in het huis Flaas 11 te onderscheiden zijn:

- 1^e huis, stichting ca. 1518, verwoesting in begin 17^e eeuw,
- 2^e huis, herbouw als kortgevelhuis halverwege 17^e eeuw,
- 3^e fase, uitbouw tot hoekhuis met extra kelder; datering onbekend,
- 4^e fase, verbouwing in 1859 tot langgevelhuis en verlenging ervan,
- 5^e fase, 20^e eeuwse verbouwingen in o.a. 1964 en 1987, en in 2015.

Het eerste huis bestond vanaf de stichting rond 1518 tot aan de verwoesting rond 1600. Dit is gebaseerd op de akten 5 t/m 16. Er is niets van dit 1^e huis over gebleven; ook de kelder werd in het 2^e huis opnieuw gemaakt.

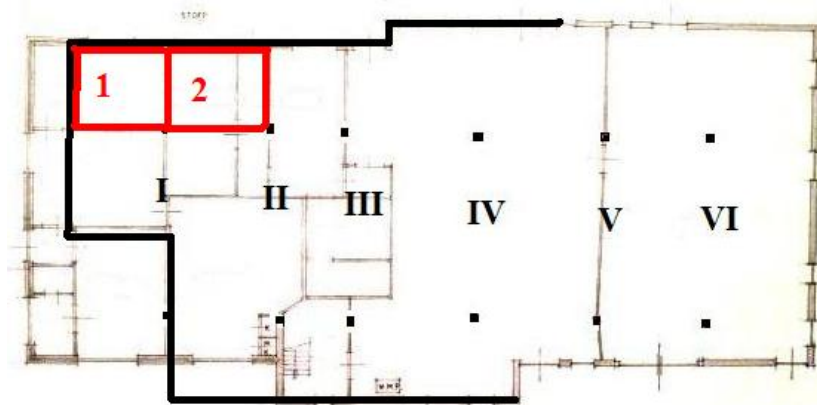
Het 2^e huis moet getimmerd zijn rond 1655 hetgeen vergelijking van de akten 1 en 2 laat zien. Aangenomen wordt dat de bestaande gebonten toen zijn opgericht. Bewijs daarvoor zou uit dendrochronologische ouderdomsbepaling kunnen komen.

Dit huis kreeg een nieuwe kelder welke ongetwijfeld tot tegen de voorgevel kwam. Gezien de eenzijdig geschoorde staanders was gebont I in de voorgevel opgenomen.

Figuur 19. Het tweede huis Flaas 11 (dikke lijn), gesticht ca. 1655, op de ondergrond van 1987. De plaats van kelder 2 is overeenkomstig de bouwtrant bij andere Dungense huizen, bijv. als bij het vroegere Paterstraat 11.

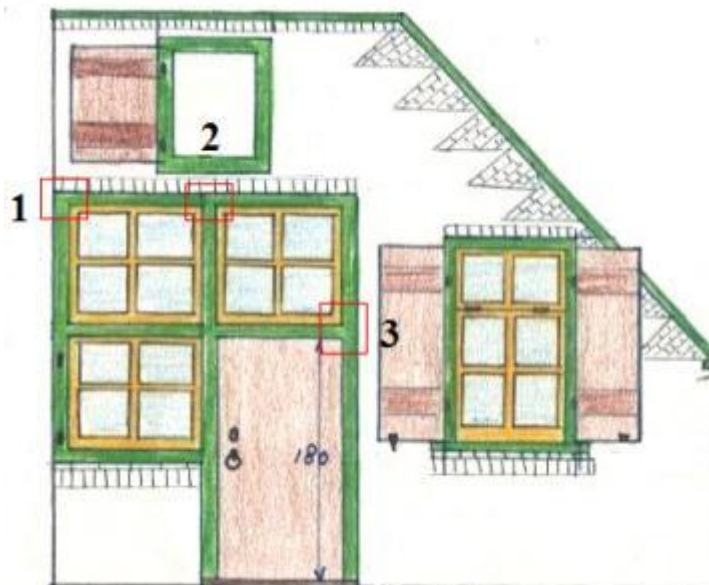
De derde fase ontstond toen aan de voorgevel een uitkamer (*wtkamer* in oude spelling) werd getimmerd waarmee het een hoekhuis werd. Bij de uitkamer hoorde een eigen kelder, kelder nr 1, waarboven een opkamer geweest zal zijn. Deze vergroting zou kunnen zijn gebeurd in de tweede helft van de 17^e eeuw of tijdens de gehele 18^e eeuw en de eerste helft van de 19^e; er is daarvoor geen enkele aanwijzing in de archieven gevonden. Gezien de slijtage van de trap van kelder 1 is het eerder in de 17^e dan in de 18^e eeuw gebeurd.

Figuur 20. Het derde huis Flaas 11 dat bestond tot aan 1859: een hoekhuis. Er zitten nu 2 achter elkaar gelegen kelders aan de noordkant.

Argumenten voor het bestaan van dit hoekhuis kunnen gevonden worden op verschillende manieren.

- De kadaasterkaart van 1832, zie fig. 1.
- De plaats van kelder 1, die niet reikt tot aan de voorgevel van 1859. Uit de plaats van de trap kan worden afgeleid dat kelder 1 bij de uitkamer heeft gehoord. Bovendien is de ouderdom ervan zodanig dat hij eerder 17^e dan 19^e eeuws is, dus ouder dan uit 1859.
- Het eerste gebont is, voor zover het in de hoek aan het daglicht kwam, geverfd geweest.
- Er zitten in de zuidelijke staander van gebont I overblijfsels van de "grote hoekgevel". Om dat toe te lichten volgt eerst een figuur van een ander Dungen's hoekhuis.

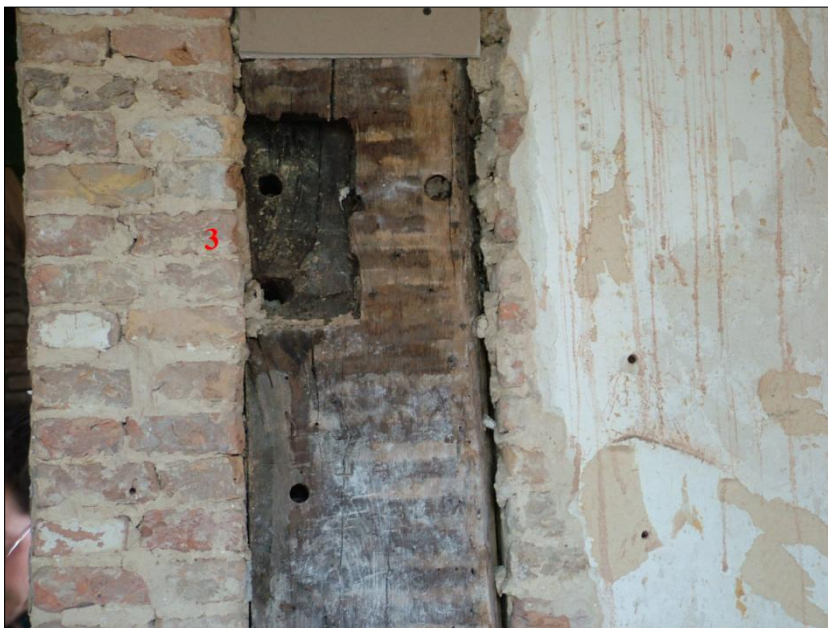
Figuur 21. De "grote hoekgevel" van Spurkstraat 49, evenals Flaas 11 een "links" hoekhuis. In een grote hoekgevel zaten in Den Dungen meestal de voordeur, een raam voor den herd in het hoekje, en een kamerraam. De drie punten met de cijfers 1, 2 en 3 bij de rode rechthoeken komen overeen met dezelfde cijfers op de volgende figuren 22 en 23. Bij dit huis Spurkstraat 49 zit gebont I vlak achter deze gevel, bij het derde huis van Flaas 11 moet dat in de gevel zijn geweest.

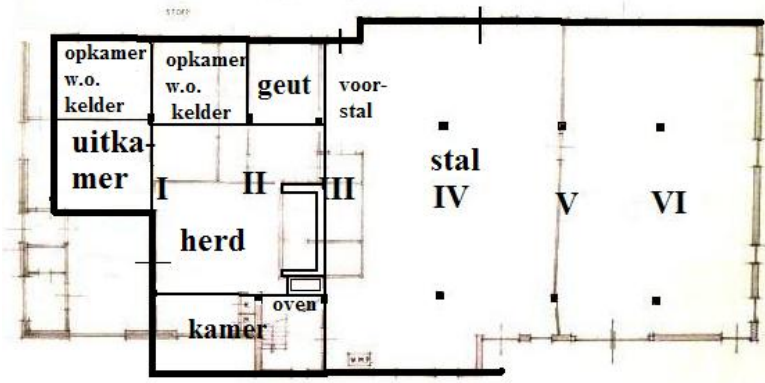
Figuur 22. De moerbalk van gebont I gezien vanaf de voorkant. Het gat bij 1 markeert het linkse uiteinde van de grote hoekgevel; links daarvan was binnen, rechts daarvan buiten. Let op de verfresten rechts van dit pengat. De uitgekapte holte waarin de deurstijl stond (bij 2) staat rechtop (niet schuin zoals bij een schoor), aan deze zijde van de balk, zodanig dat de voorkant van de dunnere deurstijl gelijk kwam met het gebont. De deurstijl werd geborgd met 2 pennen. De zolderbalken in de uitkamer (links) passen in uitsparingen van de moerbalk (dus zijn authentiek?). In de voormalige hoekruimte voor de deur zijn de balken net zo hoog, maar de uitsparingen in de moerbalk zijn verder uitgekapt en moesten worden opgehoogd bij de aanleg in 1859 van de kamer waarin deze foto werd gemaakt.

De donkere verfstrepen zijn van originele kleur, beschermd geweest door opgespijkerde latjes om stucwerk vast te houden.

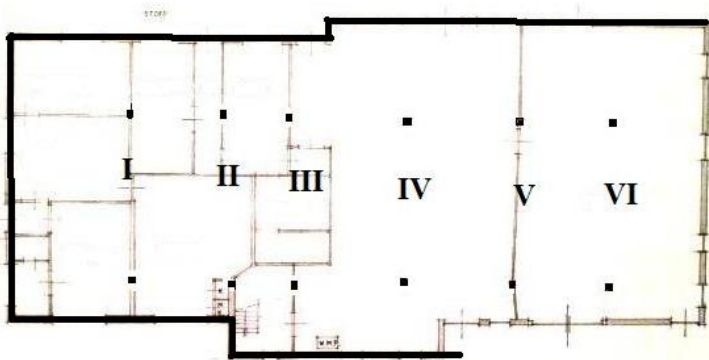
Figuur 23. De zuidelijke staander van gebont I met de gaten voor het middenkalf van het deurkozijn bij 3. Het rechter gat, waarin nog een afgebroken pen te zien is, borgde een horizontale balk (voor het raam in een kamer rechts van het gebont?). Het onderste gat is mogelijk later aangebracht.

Met enig giswerk kan de plattegrond van het hoekhuis worden gerekonstrueerd; fig.24.

Figuur 24. Rekonstruktie van de indeling van het hoekhuis.

Het vierde huis had vanaf 1859 de voordeur en het raam niet meer in de voorgevel, in de grote hoekgevel, maar in de lange zuidelijke gevel. De indeling van het huis werd daarbij omgegooid.

Figuur 25. Bij de verbouwing van 1859 werd het hoekhuis volgens de toen heersende opvatting omgebouwd tot een moderne langgevel-boerderij. Andere voorbeelden van zulk een omzetting zijn Boschpad 20, 24 en 28, de laatste ook een hoekhuis.

De schop

Vanaf het begin (huis 1) stond er een esthuis bij het woonhuis (akten 8-14).

In de akte uit 1665 wordt geen esthuis genoemd, maar wel in het verpondingsboek van 1704.

In de akten van rond 1600 (akten 6 en 7) wordt naast huis en esthuis ook een schop genoemd. Op figuur 26 is dat het meest rechts gebouwtje (zie ook fig.1 en 2).

Figuur 26. Foto BHIC 1692-000072 flaaas 11; ca. 1962 tijdens de uitvoering van ruilverkavelingswerkzaamheden. De schop welke op de kadasterminuut staat is het meest rechtse gebouwtje. Tussen huis en schop staat een later bouwwerk.

Het latere bouwwerk, midden op figuur 26, is de schop die misschien opgebouwd is op de plaats van het voormalige esthuis.

Figuur 27. Foto 42 uit 1961. De nieuwe schop. Deze foto werd eerder gepubliceerd in Het Griensvenneke in de rubriek Wie het weet mag het zeggen.

Bijlage

Perceelsbeschrijving B162-166; huis Flaas 11

Verpondingsboek 1704 e.v.

Handrick Delissen van der Merendonck hujs, esthuijs, erve en hujsplaats, 16 r, hoff en aangelagh 6 lop 14 r
de kinderen van Jan van den Keer
Hendrik Jansen van den Keer
wed
erfgen. Jan Cuijpers
Willem Cuijpers
Maria Cuijpers
Hendrik van den Water [man van Maria Jans Cuijpers] ter togte

Kadaster 1832

B162-166 Hendrik van den Water, huis, erf en bouwland

Oudere akten

Belendingen bij B178 in 1693 Hendrik Delis van der Merendonck, bij B158 in 1691 Hendrik Delis Adriaans, bij B192 in 1679 en 1678 Hendrik Delissen.

1

R1641, fo 77, 19-2-1665

Delis Ariens van der Merendonck verkoopt Arien Thijssen van der Merendonck een cijns 20 gld uit huis, hof en land

tussen Arien Thijssen van der Merendonck (B161)

    Willem Jan Willem Aarts (B178)

    Lenaart Dirx (B167)

    Pauels Jan Delis Weijgerancx (B192).

Gelost feb 1688 door Hendrik sone Delis Adriaans van der Merendonck.

2

R1578, fo 28, 29-10-1652

Delis z Adriaan Jans van der Merendonck

x

Dierxke Delis Jeronimus

krijgt bij deiling (2^e lot) een oude hoffstadt mette landerijen, 9 lop, in t campse velt tussen Adriaan Mathijs (B161)

Willem Jan Willems (B178)

Adriaan Mathijs (B167)

Adriaan Adriaan Willems (B192),

belast met 3 pond H.Geest DB.

3

R1598, fo 350v, 8-11-1642

Jeronymus z Marcelis Aert Fransen

x

Heijlke dr Jan Jeronimus, en

Denis Willemse

x

Jenneke dr Marcelis

x

Heijlke

eenen ouden huiswerf met landerijen, in t campsche velt, 9 lop tussen Henrik en Claas zonen Willem Aarts van Griensven (B178)

Marike wed Adriaan Tijs Willems van der Merendonck

een steeg, van Lijske wed Ariaan Willem Ariaans (B192)

Marike voorn. (B167),

die zij bij deiling hadden verkregen 11-11-1640,

dragen zij op aan Dierxke dr Delis Jeronimus wed w Adriaan Jansen van der Merendonck,

belast met dijkonderhoud, overweg verlenen.

4

R1559, fo 102, 11-12-1640

Jeronimus en Jenneke kinderen van

Marcelis Aart Fransen

x Heijlke dr Jan Jeronimus

krijgen bij deiling (1^e lot) eenen huiswerf, wesende den ouden huiswerf, akker en hopland, 9 lop, int campensche velt

tussen Marieke wed Adriaan Tijssen van der Merendonck (B161)

Henrik en Klaas zonen Willem Aarts van Griensven (B178)

Marike wed Adriaan Thijssen van der Merendonck (B167)

Lijske wed Adriaan Willems (B192),

belast met overweg geven.

5

R1558, fo 411, 16-6-1640

Aart en Jenneke kinderen van

w Marcelis z w Aart Fransen

x

Heijlke dr w Jan Jeronimus

hebben een cijns verkocht uit $\frac{2}{3}$ van eene hofstadt ende erfenis, 8 lop, opte keer

tussen Henrik Willem Aarts zuidwaarts (B178)

Marieke wed Adriaan Thijssen noordwaarts (B161)

Lijske wed Adriaan Willems oostwaarts (B192)

Marieke wed Adriaan Thijssen westwaarts (B167).

Belending bij B160+161 in 1610 Heijlke Jan Jeronimus Gerards.

6

R1478, fo 174, 15-1-1607

Marcelis Arnts

x

Heijlke dr w Jan Jeronimus Gerarts

verkoopt een cijns uit huis, erve, schop, esthuis, boomgaard en hop en akkerland, 8 lop, op de keer tussen Mathijs Willems van der Merendonck (B161)

Willem Aart Willems (B178)

Mathijs Willems van der Merendonck (B167)

Willem Adriaan Peters (B192).

Mr. Adriaan Adriaans schoolmeester opte dungen [waarschijnlijk als voogd of executeur] loste de cijns 1626.

7

R1851, fo 151, 19-1-1595

De momboiren van

Heijlke onm dr w Jan Jeronimus Gerits

x

Mechtelt dr Henrik z Jan Rutten

krijgen bij deiling (1^e portie) een huis, schop, esthuis, boomgaard, hopland, akkerland tussen Mathijs Willems van der Merendonck (B161, d.w.z. B155enz)

Willem Aart Willems (B178)

Mathijs Willems van der Merendonck (B167)

Willem Adriaan Peters (B192),

belast met 50 gld Mr. Willem Dongius.

8

R1394, fo 183, 11-5-1570

Jan Jeronimus Gerarts verkoopt een cijns uit huis, hof, erf, esthuis, 10 lop land, in het kampse velt tussen Agnes wed Peter Mathijs (B155enz)

kinderen Willem van der Merendonck (B178)

Agnes

Jan Andriessen (B192),

belast met 6 gld beneficianten St. Jan DB.

9

OSA1662, ongefol., stadsrekening 1565-1566

Ontvangen 17 nov 60^e penning van Jan Jeronimus van eenen huijse, esthuijs, hoff, hoplant ende ackerlant, groot 10 lop, int campsche velt gent. den calverhoff, gecoft van Lenarden Jans Glavimans, 12 gld 10 st.

10

R1389, fo 42v, 20-11-1565

Leendert z w Jan Glavimans

huis, erf, esthuis, hof en land, 10 lop, int campsche velt, ter plaatse genoemt calverhof tussen erfgen. w Peter Mathijs (B155enz)

Elizabet wed Willem Zegers van der Merendonck (B178)

erfgen. Peter Mathijs (B167)

Jan Andriessen (B192), met de ½ steeg

verkoopt hij aan Jan z Jeronimus Gerarts,

belast met overweg geven.

Jan belooft 700 gld te betalen.

11

R1382, fo 663, 18-8-1563

Lenaart z w Jan Glavimans verkoopt de kanunniken in DB een cijns uit huis, erf, esthuis, hof, bogaart en aangelegen land, 10 lop, op de keer

tussen Peter Mathijs Stooters (B155enz)

Elizabet wed Willem Zegers van der Merendonck (B178)

Peter Mathijs Stooters (B167)

Jan Andriessen (B192),

belast met 1 mud rog Geertruit dr Mr. Ewout Mallants, 1 mud rog Jan van der Meer.

Gelost 2-11-1609 door Adriaan Huibert Adriaans.

12

R1376, fo 532, 24-4-1559

Lenaart z w Jan Glavimans verkoopt een pacht 2 mud rog uit huis, erf, esthuis, hof, bogaart en aangelegen land, 11 lop, op de keer

tussen Peter Mathijs Stooters (B155enz)

Elizabet wed Willem Zegers van der Merendonck (B178)

Jan Andriessen (B192)

Peter Mathijs Stooters (B167),

belast met 1 mud rog Geertruit Mallants, 1 mud rog Jan Mathijs van der Meer.

13

R1374, fo 165, 8-1-1557

Leendert z w Jan Glavimans verkoopt een pacht 1 mud rog uit huis, erf, esthuis, hof en land, 10 lop, op de keer tussen Elizabet wed Willem Zegers van der Merendonck (B178)

Michiel van Roije Michiels (B155enz)

Jan Andriessen (B192)

Michiel van Roije Michiels (B167),

belast met 1 mud rog.

14

R1371, fo 75, 10-12-1556

Leendert Glavimans z w Jan verkoopt een pacht uit huis, erf, esthuis, hof en land, 9 lop, op de keer tussen Michiel van Rode Michiels (B155enz)

Elizabet wed Willem van der Merendonck (B178)

Jan Andriessen (B192)

Michiel van Rode Michiels (B167),

15

OSA1589, ongef., 1553

Antoniske Jan Dircxs bezit en gebruikt een huis met 4 lop land int campsche velt, geset op 5 gld.

Antoniske dr Zeger van den Camp, GDD366 en 388

x haar eerste huwelijk

Jan Glaviman

xx haar tweede huwelijk

Jan Dircxs

Belendingen bij B167 in 1550 Antonia dr Zeger van den Camp, bij B191 in 1541 Antonia wed Jan Glaviman, bij B155enz in 1539 en 1537 Antonia wed Jan Dirks, in 1527 erfgen. Zeger Jans van den Camp.

16

R1842, fo 234, 16-7-1518

Jan z w Jan Glaviman

x

Antonia dr w Zeger van den Kamp

x

Dirxke

erft (5^e lot) den calverhof, in het campsche velt,

tussen Jan z Henrik Hoernkens (B155enz)

Jan Huben (B178)

Jan z Henrik Hoernkens (B167)

Margriet dr Zeger van den Kamp (B191).

Belendingen

bij

in

B167 1483 Jan van den Camp de oude

B155enz 1481 Jan van den Camp

B167 1481 Jan van den Camp de oude

B155enz	1445	Jan van den Camp
B155enz	1430	w Jan van den Camp
B155enz	1428	Jan van den Camp
B155enz	1397	Jan van den Camp

Handleiding voor de Dungense uitspraak van Nederlandse -aa-woorden.

Bosch' Protocol R1185, fo 125v, donderdag na cantate 1408
Woutger z w Marten Ludensoen
x
Katarina dr w Jan Godevarts van Ghestel,
een stuk land bij des gasthuijsdonc
tussen heijstmans streetken
de sloot van cruvers huefken,
geeft hij ten pacht aan Dirk z w Rutger Ghiben
om 1 oude grote grondcijs
en om 4 pond jaarlijks.

In bovenstaande transportakte van een stuk land op de *gasthuisdonk*, achter in de Donkse straat, zit voor een Dungense lezer een wonderlijk woord: een *streetken*. De uitgang *-ken* geeft aan dat men hier met het verkleinwoord van *straat* te maken heeft. Het huidige Dungense taalgebruik heeft daarvoor de woorden *strötje* en *stroot*.

Bij beide heeft het verkleinwoord een gewijzigde klinker: *ee* (niet verkort) als palatalisering¹⁷ van *aa*, tegenover *ö* (bovendien verkort) als Umlautvorm van *oo*.

De klinker *aa* in "straat" werd blijkbaar sinds 1408 vervangen door *oo*¹⁸. Deze klinkerverschuiving, althans voor het woord *goon*, is volgens Weijnen beperkt tot het gebied tussen Den Dungen en Uden¹⁹. Laten we deze klinkerverschuiving van *aa* → *oo* de *Dungense módde* (of Nood-Meierijse mode) noemen. Naast *stroot* zijn er nog meer woorden in het Dungens die deze mode volgen; maar dat doen opvallend genoeg niet alle -aa-woorden.

Let er op de eerste plaats dus op of de uitspraak van een aa-woord de Dungense mode volgt. Veel kans dat dit zo is bij woorden met een t of r achter de klinker; bijv. *zood*.

Vervolgens moet nog gekozen worden uit 4 verschillende lange klinkers: *aa*, *ao* en *èè*, en *èèj* voor de tweeklank aai zoals in draaien of taai.

De *aa* is vaak van toepassing in woorden met g of k na de klinker; bijv. *maaken*.

De *ao* nogal eens bij n, s of l na de klinker; bijv. *haos*.

De *èè* bij gaarne en twaalf.

Ook een korte klinker, *a*, *o* of *è*, kan soms nodig zijn: veel kans bij samenstellingen, zoals *slopkop*, of bij n en s na de klinker, bijv. *gaas*, en bij woorden die in het Dungens niet de rekking gekregen hebben zoals bij *hèrd* → *haard*.

En zo gauw het aa-woord een verkleinwoord of een meervoud is, raadpleeg *Dungense Historien* 8 (2014), blz 23 en 65.

In het onderstaande overzicht staan zo'n 100 Nederlandse woorden met een klinker *aa* die ook in het Dungens in gebruik zijn. Terwijl de Nederlandse uitspraak van die woorden zich beperkt tot een lange klinker *aa*, gespeld als *aa* (tussen 2 medeklinkers) of als *a* (aan het einde van een lettergreep), kent het Dungens behalve de *Dungense módde* nog meer klankvariatie. In de tabel worden er 9 onderscheiden.

Medeklinker na de aa

	m	n	f/v	s	g	k	p	t/d	r	l	i	-
voor												
de aa												
m		maan ⁷ maand ⁵		Maas	maag	maken		maat	maar	malen	maaien	
n					nagel			naad	naar		naaien	na
f				Faas								
v		vaan						vademen ¹⁰ varen vaars				
z					zaag			zaad		zaal	zaaien	
s	samen											
j					jagen				jaar jaren			
g		gaan	gaaf ⁴	gaas			gaap	gaten	gaarne ⁶			
k	kamer			kaas				kwaad ³ kater	kaart	kaal		
b		baan		baas					baars			
w				wasem		waken			waar	kwaal	waden ²	
p		spaander		pasen				pater	sparen	paal		
t		staan	tafel			takel		getaald	taart		taai	
d				daas	daags				staart			
r	raam					raak	rapen	straat			raden	
l		laan	klaver	blaas Klaas	laag ⁸ laag ⁹		slaap slaapkop	laten laat later	klaar		lade laden	
h	haam	haan		haas haast	hagel	haak			haar herd haren	halen		
sch	schaamt		schaaf						schaar	schaal	schade	
-		aan	avond	aas		aap			aardig ¹		aaien	

De kleuren die de Dungense uitspraak aangeven zijn:

aa, als in het Nederlandse *raam*, maar dieper

lange tweeklank van è en i

lange èè (of ää)

lange ao, als in lang aangehouden *kooodooorte*

lange ee, als in *beer*

lange oo, als in *boor*, volgens de "Dungense mode"

korte a, als in *pad* (bijv. *schamt* of *eige!*)

korte è (of ä)

korte o, als in *sok*

Noten van de tabel:

1 *aarig*, in de betekenis van raar, vreemd.

2 Omdat waden, raden, enz. in het Dungens waaien, raaien, enz. zijn staan deze woorden onder de *i*.

3 *Kood*, zonder *w*.

4 Nogal korte klinker, bijna als *gif*.

5 De laatste medeklinker "t" leidt tot een verkorting en nasale kleuring van de *ao*.

6 *Gèère*, zonder *n*.

7 Deze Dungense klinker is ook te horen in het woord *tuin*. Een geval van convergentie.

8 Laag in de betekenis van *stratum*.

9 Laag in de betekenis van diep, laag gelegen. Nogal korte klinker, bijna als *lig*.

10 *Vojjeme*, bij het knikkeren.

- Opvallend zijn de rode woorden van de Dungense mode, waarin een duidelijke *oo* voorkomt. *Stoon* en *stroot*. En ze worden ook behandeld als *oo*-woorden, niet als *aa*- of *ao*-woorden: kijk naar de verkleinwoorden *hökske* en *blööske* (haakje en blaasje).
- De klinker van de blauwe woorden kan worden opgevat als regionale kleurvariant van de *aa*.
- In de tabel staan niet veel Dungense woorden met *-aa-*, slechts 1/5 van de hele lijst, maar er zijn er meer die niet in deze tabel thuishoren, zoals de werkwoorden *laagen* (lachen), *zaat* (v.t. van zitten), *aat* (v.t. van eten), *waar* (v.t. van zijn), en *aagt* (8).
- De klinker in de groene woorden is een verkorting (de Meierijsche verkorting) van *ao*.
- In de gele groep treedt een tweede soort verkorting op, van de *aa*.
- De woorden *mèèjen*, *wèèjen*, *drèèjen*, enz. met de tweeklank *èj* hebben een gepalatiniseerde klinker. Er is een uitgang (een 2e lettergreep), maar het is toch *tèèj* waar die uitgang er niet is.
- Ook bij *kees*, *scheer* en *leeg* is dat zo. De uitgang is weg gesleten, de Umlaut is gebleven.
- *Pèrt* met zijn *stèrt* en *hèrd* hebben nog een korte e-klinker waar het Nederlands een lange *aa* heeft gekregen.
- Er is geen enkele kolom waarin maar 1 Dungense klinker (1 kleur) voorkomt; het dichtstbij komt de kolom onder de *k*.

Als het *aa*-woord een werkwoord is, let dan op.

Werkwoorden met *aa*, *ao* of *oo* hebben in de tegenwoordige tijd 3e persoon enkelvoud een afwijkende klinker.

schamen: *Marie schamt d'r eige*.

maken: *Hij makt er niks van*.

rapen: *Ze rapt d'eier op*.

gapen: *'Ne sallemander gapt of ie honger hi*.

slapen: *De klèine slupt*.

goon: *'t Durske gi nor de mèrt*.

halen: *Hij holt 'ne mik bè den bèkker*.

malen: *De mulder molt de rog*.

Maar wordt de persoonsvorm gevolgd door "het" dan is het weer een lange klinker: *Hij maak'et goed*; *Hoe geeg'et?*, *Hij maol'et korre*.

Wat zou er gebeuren met een omgekeerde tabel; zou het Nederlands dan ook 9 klanken hebben voor de *ao* in Dungense woorden? De Handleiding voor de Nederlandse uitspraak van Dungense *-oo*-woorden bijvoorbeeld krijgt slechts 3 klinkers (**daar**, **boor**, **groot**).

Samenvatting van de handleiding:

De op zijn Dungens uitgesproken klinker in Nederlandse *aa*-woorden heeft al of niet verkorting en palatinisering, verandert al of niet in **oo** volgens de Dungense mode, en de fonologische omgeving van de voorgaande en volgende medeklinker heeft hier en daar invloed.

Nog enkele voorbeelden:

verkorting: *gaap* tegenover **gaas**, of **baan** tegenover **baas**, of **laat** tegenover **later**;

palatinisering: *aardig* tegenover **aaïen**, of *gapen* tegenover **gaarne**;

Dungense mode: **zaal** en **zaad**, of **laden** en **raden**;

fonologische omgeving: (t volgt) **laden** tegenover **laten**; (g volgt) **maan**, **zaal** tegenover *maag*, *zaag*.

¹ BHIC, Rentmeester-generaal der domeinen, inv. nr. 261, het Dungen-boek, fo 16.

² Er is een vermelding van Jan Jan Peters Strik in R1388, fo 306v, 16-3-1566 [Jan koopt land op de Poeldonk C228 van Henrik onm. z. Dirk Jan Peters (GDD blad 426)].

³ Dit is gebaseerd noot 2 en op een vermelding in de belending bij Woud 3 in 1597, Jan Jan Peters Strick.

⁴ Goyart Stryck (R 1184, fo 165v, 1404/1405, e.a); Goyart Stryck van Uden (R 1193, fo 140v, 10-9-1422); Goyart Strick z w Goyart Stryck (R 1191, fo 130v, 1418/1419); Goyart Henrik Strick van Uden (R 1191, fo 405v, 1418/1419); Goyart Henrik Strick (R 1193, fo 66, 1422).

⁵ R1177, fo 256v, nov 1385, verhuring voor 3 jaar; R1179, blz 170, 14-5-1395, verhuring voor 8 jaar.

---

⁶ R1196, fo 237.

Mechelien Spierings schrijft over s Grotenkamp in haar "Om en in de vrijdom van Den Bosch, 's-Hertogenbosch, 1982" op blz 80 in de opsomming van de goederen van Herlaar: Een kamp van Jan die Groet, s-Grootenhoeve op die Dungen, die op 28 november 1390 komt aan Grootke de zoon, en later aan Jan van Atheusden, en die in 1425 door de Vrouwe van Marre voor Jacob Knode wordt omgezet in cijnsgoed (RA Den Bosch, 's Bosch R1195, fo 17).

⁷ R1196, fo 124v, 14-4-1427; fo 129v, 6-6-1427; fo 140, 7-6-1427; fo 156v, 4-12-1427.

⁸ R1196, fo 124v, 16-4-1427.

⁹ Jan die brouwer was Jan Huben van der Sporct; deze belending klopt niet met mijn voorgestelde verdeling van *s groten kamp*; daarin zou deze belending Jan Robben van Houthem dienen te zijn. Maar het is de belending 2 in akte 3 die telt, want het vervolg van akte 1 met dezelfde belending 1 is te vinden in R1204, fo 43, 6-2-1434 waarin Mr. Marten van Zomeren die 4 morgen opdraagt aan Jacob Wouter Ennekens.

¹⁰ Dit is het Mugheuveld steegske aan de Donksestraat waar nu een bordje met "Grote Molenstraat" staat; aan het begin van een ruilverkavelingsweg uit ca. 1961 aan de Kleine Molenstraat staat een bordje "Mugheuveld steegje".

¹¹ B874 vele akten, met huis en erf van midden 16^e eeuw tot achter in de 18^e eeuw.

¹² B876 vele akten, met huis en erf van midden 16^e eeuw tot midden 18^e eeuw.

¹³ R1178, fo 123v, 27-10-1389: Jan van den Borch verkoopt Klaas van Berze een cijns van 3 pond uit 4 bunder land in Gestel-bij-Herlaar, den muggenberch, gelegen tussen des groeten camp en Jacob van den Plack (Donksestraat 1).

¹⁴ De akte luidt: Weijndelmoet wed van Jan van Audenhoesden draagt Willem Huben van der Sporct een stuk land in Gestel-bij-Herlaar op die dungen bij de kapel op, gelegen tussen Willem z w Huben van der Sporct en Gerit z w Henrik Rutgers, in R1213, fo 106v, 14-6-1443. De belending "Gerit Henrik Rutgers" maakt dat eerder kan worden aangenomen dat B902 dan dat B903 met deze transportakte werd opgedragen.

¹⁵ Dit blijkt uit akten uit 1405, 1411, 1433, 1484, e.a.

¹⁶ De oudste akte waarin Jacob van den Plack voorkomt met zijn kamp in Gestel-bij-Herlaar, gelegen tussen Jan van den Brande en de straat, staat in R1179, blz 420, quarta post remigii 1392.

¹⁷ In het Dungen komt bij bepaalde verkleinwoorden deze klinkerverandering voor; zie in Dungense Historiën 8 (2014), blz 23.

¹⁸ Men zou kunnen tegenwerpen dat de uitspraak *streetken* niet van een inboorling was, maar van de Bossche klerk die de akte in het Bosch' protocol opschreef; dit gaat niet op, de klerk zou zich van Latijn bediend hebben. Woutger Marten Ludensoon moet welhaast de spreker geweest zijn. Zijn vrouw was in ieder geval een inboorlinge, maar hijzelf kwam misschien uit Berlicum of Roosmalen, terwijl zijn vader Van Breugel werd genoemd (GDD2174 en 2237).

¹⁹ A.A. Weijnen, Onderzoek naar de dialectgrenzen in Noord-Brabant, proefschrift Nijmegen/Fijnaart 1937, blz. 35.